

Xavier Monteys

ARQUITECTE I COORDINADOR DEL GRUP DE RECERCA HABITAR DE LA UPC

Casa Fa més de trenta anys que estudia la casa des del punt de vista de l'usuari més que no des del de la forma i que reivindica una arquitectura anònima i al servei del ciutadà. Catedràtic de projectes arquitectònics de l'ETSAB, és investigador i articulista.

“La normativa d'habitatge ha de canviar per treure regles, no per posar-ne més”

CATALINA SERRA
BARCELONA

Fem l'entrevista, de la qual aquí hi ha un resum mínim, per Skype, i al darrere hi té tot de llibres, dibuixos i quadres en un creatiu desordre. Xavier Monteys (Barcelona, 1953), sempre apassionat, està content perquè el confinament li ha permès acabar el llibre que tenia pendent. Es titularà *La casa como jardín* i és el quart llibre que dedica a reflexionar sobre la casa –rebutja la paraula *habitatge* per massa tècnica– després de *Casa collage*, del 2001, *La habitación* i *La calle y la casa*, tots publicats a Gustavo Gili, com s'ha demostrat, assajos fonamentals en la reflexió que ara fem tots sobre el lloc que habitem.

En els seus escrits parla molt de l'usuari i, de fet, el grup de recerca de la UPC que dirigeix no és sobre habitatge sinó sobre habitar. Per què? Es podria dir que preferim el verb, l'acció, que no l'objecte. Habitar en lloc d'habitatge. Els objectes es dissenyen, però les accions no, encara que els objectes poden convidar a fer les accions. Qualsevol dissenyador mentiria si digués que no ha sentit, diguem-ne, una certa satisfacció al veure com la gent ha utilitzat el que va dissenyar, segurament fins i tot perquè l'ha utilitzat d'una manera que ell no havia pensat mai. Això és prodigiós, i és el que ha passat ara, que hem vist un usuari molt actiu. En certa manera la gent ens ha sorprès per la seva creativitat en les coses que ha fet, se n'ha sortit prou bé. Hi ha hagut una mena de redescobriments de la casa per part de molta gent, que ha hagut de reocupar-la d'un altra manera. Això sempre és molt interessant.

¿Aquesta experiència es podrà aplicar després?

Sent molt optimistes, podem pensar que d'aquí un cert temps podrà tenir influència. Crec que l'única manera que l'habitatge canviï és que els usuaris així ho demanin. Si ha de dependre dels administradors i dels projectistes, l'habitatge continuarà estancat. L'avantatge és que aquesta experiència ens ha afectat a tots, als que legislen, als que dissenyen i als que hi viuen. A tots i al mateix temps. Per tant, diguem que ara és molt probable que sí que hi hagi canvis, és una ocasió única. Ara s'han posat en valor coses que havien estat menystingudes, com el passadís o els balcons. Si d'aquesta ex-

X.M.

periència podem ser capaços de preguntar a la gent no què faria sinó què ha fet, en podríem aprendre alguna cosa.

¿S'haurà de canviar la normativa?

És que cada vegada que hem intentat canviar la normativa ha sigut per afegir-hi normes, mai he vist un canvi que hagi tractat de suprimir algun article. L'últim canvi del decret d'habitabilitat va ser per distingir entre trasers i armaris. I que consti que sempre es fa amb la millor intenció, que és que no hi hagi un promotor espavilat que tracti d'aprofitar-se de la gent, però mai compten amb el fet que la gent s'aprofita molt bé de les situacions i que potser acaba beneficiada utilitzant coses d'una manera que al promotor no se li havia acudit. Jo què sé, el passadís com a biblioteca o fins i tot

Experiència
“La gent ens ha sorprès per la seva creativitat en el que han fet a casa”

com a despatx, com s'ha vist aquests dies. Però si algú s'assabenta d'això i intenta legislar-ho acabaran prohibint-nos que treballem al passadís. Hi ha una normativa a l'àrea metropolitana que, per exemple, regula el nombre de portes que donen a la sala d'estar, perquè no volen una sala d'estar passant. Esclar que ha de canviar la normativa, però sobretot s'han d'anul·lar una sèrie d'articles, al meu parer, estúpids, que no han ajudat gens. Cal treure normes, no posar-ne. I l'altra cosa és que, a més, la normativa pogués promoure alguna cosa que fos útil, com les habitacions satèl·lit.

Què és una habitació satèl·lit?

El nom sona molt estrambòtic, però no és res més que intentar repensar les *chambres de bonne parisenques*.

És a dir, que als edificis hi hagués unes habitacions en alguna planta, que, tot i pertànyer a cadascun dels pisos, fossin independents del gruix de la casa. Ara això ens hauria resolt milions de problemes, per exemple pel que fa al teletreball, per tenir a prop la gent gran i poder-ne tenir cura, per als nens, per tenir una cambra pròpia o també per aïllar-nos si ens posem malalts. És un error pensar que els 70 metres quadrats d'una casa, per exemple, han d'estar tots junts, potser és millor tenir-ne 55 per una banda i reservar-ne 15 en un altre lloc. Però la normativa ho prohibeix, perquè diu que l'habitatge ha d'estar en un perímetre continu. És la tonteria d'una paraula que algun dia algú va posar ves a saber per què i que té unes repercussions legals tremendes. Fa anys vam intentar promoure un canvi i va ser impossible.

Però ara hi ha predisposició.

Ja, però també em fa molta por veure que hi ha gent de l'administració que sembla que ja tenen opinió de tot i que saben el que s'ha de fer. Ara és un moment per dubtar, i em sorprèn llegir declaracions de gent que ja té totes les respostes i que sap quin tipus d'edificis s'hauran de fer o que troba que s'ha demostrat que les superilles, per exemple, seran fantàstiques. No ho sabem, ara mateix tota la ciutat és una superilla, però caldrà veure què passa després. No em serveix que diguin que ara els nous habitatges es faran amb balcons, perquè, ¿quants habitatges s'han fet a Barcelona els últims quatre anys? És un percentatge mínim. La ciutat està feta, és el que tenim. El que sí semblaria més interessant és que algú promogués alguna cosa per posar balcons en llocs que no en tenen. Un tema més de reparació, de bricolatge urbà. Això és factible i ja en tenim exemples.

Defensa no posar noms a les habitacions en funció del seu ús. Fins i tot deia que han de deixar de ser funcionals. Què vol dir això?

Vol dir que no s'han de pensar per a la funció, no han de tenir noms, les cases s'han de dissenyar per peces, per tenir un nombre determinat d'habitacions, però sense un ús predeterminat. Les cases haurien d'estar construïdes com si fossin llibretes amb pàgines en blanc iguals i que fos la gent la que pogués escriure què vol fer-hi. De fet, en certa manera això és el que, com s'ha pogut veure, ha estat fent la gent aquests dies. —

a L'EDITORIAL

La lliçó és que cal una arquitectura més flexible i adaptable

Aquests dies de confinament, tothom ha compartit l'experiència de transformar casa seva per adaptar-la a les noves necessitats d'haver-hi de treballar, jugar i fins i tot fer-hi esport. En sortirem amb un millor coneixement de quins són els seus punts forts i quines les mancances, i segur que ens hauran convertit en ciutadans més conscients i més exigents. Avui hem volgut analitzar en un dossier com serà aquesta arquitectura post covid-19, tant pel que fa a les cases com a les oficines, els hospitals o el mateix carrer.

I en el que tots els arquitectes i experts consultats coincideixen és que haurà de ser més flexible. La rigidesa de moltes construccions, marcades per un disseny que condiciona el que es pot fer a cada lloc, que determina el que és una habitació per dormir, un estudi o una sala d'estar, ja no té sentit en un nou món en el qual en un moment les necessitats poden canviar. Els passadissos, que molta arquitectura moderna havia relegat, ara resulta que s'han convertit

en un privilegi pel qual els nens han pogut córrer i jugar, els vells passejar-hi i els grans instal·lar-hi fins i tot un improvisat despatx. I els balcons, que fins fa poc eren un magatzem de trastos i bicicletes, ara són petites terrasses on es llegeix, es menja i es pren el sol. Tot s'aprofita, un racó del rebedor o l'ampit d'una finestra.

L'altura dels habitatges, la llum i la ventilació s'han convertit en elements

El confinament ens ha fet ciutadans més conscients i exigents, i ara caldrà preveure com hauran de ser les transformacions futures

centrals que caldrà revisar per a futures normatives de construcció que haurien d'evitar l'especulació, sí, però que ara s'han demostrat massa estrictes i poc adequades a les necessitats actuals. I això s'ha vist no només en l'habitatge particular, sinó també en les oficines, que s'hauran d'adaptar almenys de moment a la necessitat d'assegurar la distància social, amb

espais més amplis i saludables; i, per descomptat, en els hospitals. La manera com els edificis sanitaris s'han adaptat per instal·lar UCIs fins i tot als vestíbuls, o per expandir-se a fora, en pavellons d'esports o de fira, és una prova d'aquesta necessitat de flexibilitat i adaptabilitat que caldrà tenir molt present en els projectes de futur.

I tot i que en bona part s'ha hagut d'improvisar, el que caldrà ara és preveure el que pugui passar en el futur. No marcant i limitant els usos sinó al contrari, obrint-los i preveient unes transformacions que fins i tot ara ens costa imaginar. Ens cal flexibilitat i una acció contundent i clara per fer millores i reformes que assegurin que els habitatges més desfavorits puguin gaudir també d'unes mínimes condicions de salubritat, llum i sortida a l'exterior. Caldrà dedicar-hi esforços i, si cal, passar per sobre de normatives o canviar-les de manera exprés. Per a això caldrà unitat política, decisió professional i pressió ciutadana.

LES CARES DEL DIA

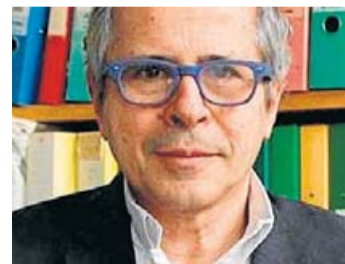
Xavier Monteyts

Com a arquitecte, però especialment com a director d'Habitat, grup de recerca de la UPC, és tot un referent a l'hora de repensar els espais on vivim. I apunta un principi per a la nova normalitat postcoronavirus en l'habitatge: si cal flexibilitat i adaptabilitat, cal eliminar normes, no posar-ne més. I és que actualment es regulen fins i tot la quantitat de portes que hi pot haver a la sala d'estar. **P. 09**

Jacinda Ardern

La primera ministra de Nova Zelanda és una de les dones més joves que han accedit al càrrec (37 anys). Just abans d'iniciar l'últim any de mandat ha hagut d'afrontar la pandèmia i se n'està sortint, amb una gestió aplaudida al seu país. Nova Zelanda és un dels sis països del món amb dones al capdavant que millor estan gestionant aquesta crisi. **P. 20-21**

Andrea Crisanti

El cap de control epidemiològic del Vèneto s'ha convertit en una veu autoritzada en la crisi del coronavirus per la gestió en aquesta regió italiana, sobretot pel contrast amb la veïna i castigada Llombardia: al Vèneto hi ha hagut un 10% dels morts registrats a la regió del costat, i amb un inici del brot a totes dues bandes. Quan parla no demana cap exercici de fe. **P. 22**

MANEL FONTDEVILA

